

(Əvvəli ötən sayımızda)

Kitabda müəllifin özünün "Zəfər nəfəsli, zəfər qoxulu şeirlər və poemalar" adı ilə təqdim etdiyi silsilə yazılar əslində Sevindik Nəsiboğlunun ruh etibarı ilə şair olduğunu təsdiq edir. Çünki bu bölməyə daxil etdiyi şeirlər və poemalar, süjetli poetik parçalar müharibənin ən qızgın olaylarından təsirlənən müəllifin həyəcan hayqırıqları kimi üzə çıxır. Bütün hallarda yazdığı, yaratdığı nə varsa hamısı təbii hisslərin nəticəsi kimi görünür. Ali Baş Komandanın dilindən oxunan, ancaq bir şəhid övladının nəğməsi kimi duyulan şeiri biz həm də müəllifin özünün ata gözündə gördüyü şəhidlərdə öyüdü kimi qavrayırıq:

Bu sözü çatdıranda,
Dilim bayram eylədi.
Sözüm elə güllədi,
Düşmən başına dəydi.
Şuşamız azad oldu!
Ata, ruhun şad oldu!

Sevincdən sığmıram mən,
Şuşaya, Xankəndiyə.
İndi biz dərs veririk,
Vandal ermənilərə!
Şuşamız azad oldu!
Ata, ruhun şad oldu!

Həssas, tələbkar, eyni zamanda, mütəxəssis oxucuların diqqətinə çatdırmaq istərdim ki, müəllif 13 yaşlı yeniyetmədir. Mətni düşüncədə təhlilə çəkərkən bu amil mütləq nəzərə alınmalıdır. Çünki gələcəyin sahibi bu günün uşaqlarıdır, gənclərdir. Onların kamil

yil, o həm də mənsub olduğu xalqın, sahibi olduğu vətənin göstəricisidir:

Dünyanın Azərləri,
Yığıbdır ərənləri.
Dönürlər Şuşamıza,
Qeyd edirlər zəfəri.
Şuşamız azad oldu!
Ata, ruhun şad oldu!

Bu gözəl zəfər ilə,
Bildirdik ki, ölməyib.
Bu yurdun ərənləri,
Riad və Albətləri.
Şuşamız azad oldu!
Ata, ruhun şad oldu!

Bu müharibədə döyüşən ordunun 3 min nəfərə qədər itkisi oldu. Doğru olaraq Sevindik Nəsiboğlu hər əsgəri bir ordu gücündə görür. Hər şəhidi bir əfsanəvi qəhrəman kimi tərənnüm edir. Onun yazılarında bu qəhrəmanların hər biri xalqın bədənindən

MÖHTƏŞƏM ZƏFƏRİN NİŞANƏSİ, *yaxud şəhidlik yolunda solmayan çiçəklər*

sənətkar gücünü biz hələ gələcəkdə görərik.

Sevindik Nəsiboğlunun istər şeirləri olsun, istərsə də publisistik qeydləri - bu kitabda əhatə olunmuş bütün yazılarında müəllifin xərətə üzərində yeri görünür. Şuşanın adı çəkilirsə, Şuşadadır, Xankəndinin adı çəkilirsə, Xankəndindədir. Bir sözlə, harada savaşa varsa, özü də oradadır. Ən başlıcası, Sevindik Nəsiboğlu düşməne qarşı sərt, qəzəblidir, hətta bir çox məqamlarda erməni vandallarına nifrəti ilə savaşa elan edir. Onun od-aloqla, xüsusi həyəcanla yazdığı misralarda qəhrəmanın yenilməzliyi görünür. Özünün kövrək düşüncələri ilə müəllif müzəffər komandanın yanında dayanır. Və demək, həm də şəhid övladının yanında dayanır. Onunla doğmalığı, canbır qəlb olmağı özünə şərəf bilir: "Mane olamamzdılar, Orda duramamzdılar, ...Qazdıqları quyuda, Özləri də azdılar. Şuşamız azad oldu! Ata, ruhun şad oldu!". Bəli, hətta uca, qürurlü, mənəvi dünyası ilə Ali Baş Komandanın dili ilə vandallara ibrət dərsi keçir, onlara bildirir ki, sizin düşdüyünüz quyuyu özünüz qazmışınız. Bu quyuyu indi sizin məzarınız olacaq.

Ümumiyyətlə, kitab boyu ən ağır məqamları yazanda belə Sevindik Nəsiboğlu qürurundan enmir. Öz sözünün içində özünü boy-boy görünür, qürurlü görünür, ötkəm görünür. Bu mahiyyət dəslində tək o onun özünün daxili-mənəvi gücünün göstəricisi de-

qopmuş bir parça kimi görünür. Müəllif bu ağrını yaşayır, ancaq ağrılar altında əzilmir, qəhrəmandan-qəhrəmana keçdikcə sanki yeni əzm alır, güc götürür. Ona görə də bütün kitab boyu onlarca qəhrəmanın adları sadalanır, içimizdəki yanğı alovlanır, ancaq biz döyüşən ordunun qüdrətini və gücünü gördüyümüz üçün qürurlanıyıq, başımızı daha da uca tuturuq.

Sevindik Nəsiboğlunun bu kitabı yalnız ədəbi-publisistik əsər kimi qavranıla bilməz. Bu kitab həm də zəngin məlumat mənbəyidir, zəngin müharibə xronikasının yığıldığı ensiklopedik topludur.

Bircə onu deyim ki, müəllif əsərləri fərdiləşdirir, onların adlarını, ünvanlarını göstərir, döyüş yollarına işıq tutur. Nəhayət, bu adların bütöv fonunda Azərbaycan ordusunu dünyanın təqdir etdiyi güc və qüvvət rəmzi kimi göstərə bilir. Eləcə də işğaldan azad olunan rayonları, hətta öz azadlığına qovuşmuş kəndləri belə sadalayır. Hər kəndin, hər ərazinin özünə uyğun epitetlər tapır, forma seçir. Şəhid edilmiş, yağmalanmış, xarabazarlığa çevrilmiş kəndlər dəhşətli kino lentləri kimi gözələrimizin önündən keçir.

Doğrusu, kitabdən həmin hissələri oxuduqca qəlbim həyəcan hissi ilə döyünürdü. Cəbrayılın azad edilmiş tarixi yurd yerlərinin adlarını da sözə çəkilmiş sızaların içində görmək məni nə qədər həyəcanlandırdı. Elə başqa oxucuların da bu kitabın vərəqlərini çevir-

dikcə hansı hissləri keçirəcəyini bəri başdan təsəvvür edə bilərəm.

Mənə elə gəlir ki, belə kitabların yazılması yaddaş üçün əvəzsiz iksirdir. Vaxt gələcək, Zəfər müharibəsinin tarixi yüz illiklərin fonunda qeyd olunacaq. Ola bilsin ki, hansı zamandasa insanlar bu müharibəni bir əfsanə kimi yada salacaq, bir nağıl kimi danışacaq. Ancaq bu kitab həmin andacacandanacaq, yaddaşının üzərini tox basmış insanların gözü önündə qalacaq və hər kəsə diktə edəcək ki, bu tarix əsası olmayan əfsanə deyil, yaşanmış həqiqətdir. Deməli, bu kitab həm də yaddaşımızın qaraxçası kimi gələcəkdə, hətta uzaq gələcəkdə xalqımızın yaddaş keşikçisi olacaq.

Səhifələr çevrilir, adlar sıralanır, igid oğulların şəkilləri sətirlərdən səssiz, sakit baxışlarla oxucunu izləyir. Hətta səhifəni oxumayan, yazının nə demək olduğunu bilən hər kəs bu səhifələr üzərində qədərindən artıq anlarla dayanacaq, adlarla danışacaq, şəkillərlə dilləşəcək, aldığı təəssüratı kitabın özünün mahiyyəti kimi varlığına yığacaq.

Bizim söz-sənət sahibi olan klassiklərdən biri deyirdi ki, qələmin müqəddəs vəzifəsi xalqa xidmət etməkdir. Bu qeyri-adi kitabın müəllifi də öz yaradıcılığı ilə bir daha xalqa xidmət manifestini elan edir, bütün gücü ilə xalqa mənəvi xidməti özünün əbədi borcu olacağını təsdiqləyir.

Mən bilərəkdən canını xalqına qurban vermiş igid oğulların adlarını bir daha sadalamadım. Hansı adınsa ümumi sıradan qırağa qalacağından ehtiyatlandım. Zənnimcə, müəllif də, oxucu da məni başa düşər.

İlkin kompüter variantını vərəqləyib axıra çıxıram. Hər səhifəni ağır dağ kimi aşırıram. Və bu səhifələri yaradan müəllifin hansı hissləri keçirdiyini təsəvvür etməyə çalışıram. Hər qəhrəman oğulun, vətən şəhidinin obrazını düşməndən geri alınmış müqəddəs torpaqlarımızın bir parçası kimi görürəm. Kitab sona çatır. Və sanki Laçında, Kəlbəcərdə... zirvələrdə dayanıb vətən sərhədlərinə baxıram. Şuşadan üzü bəri vətənin sevinən, gülən çöllərinə baxıram. Azad olunmuş torpaqları seyr edirəm və hiss edirəm ki, tək deyiləm.

Necə tək ola bilərəm? Bu möhtəşəm yaradıcılıq örnəyini, "Möhtəşəm zəfərin nişanəsi"ni yaradan müəllifin özünü də yanımda görürəm. ...və hətta onu da görürəm ki, tək biz ikimiz də deyilik. Bizimlə birgə Şuşa dağlarına söykənib vətəni seyr edən canını vətən naminə qurban vermiş oğullar da elə bizimlə birgədir.

... Sevindik Nəsiboğlunun böyük zəhmət və eyni zamanda vətənə sevginin şəhidlik yolunda solmayan çiçəklərdən yaratdığı çələng özünün tərəvətini, qoxusunu, ətrini əbədi qoruyacaq.